

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr WIELKOPOLSKIE

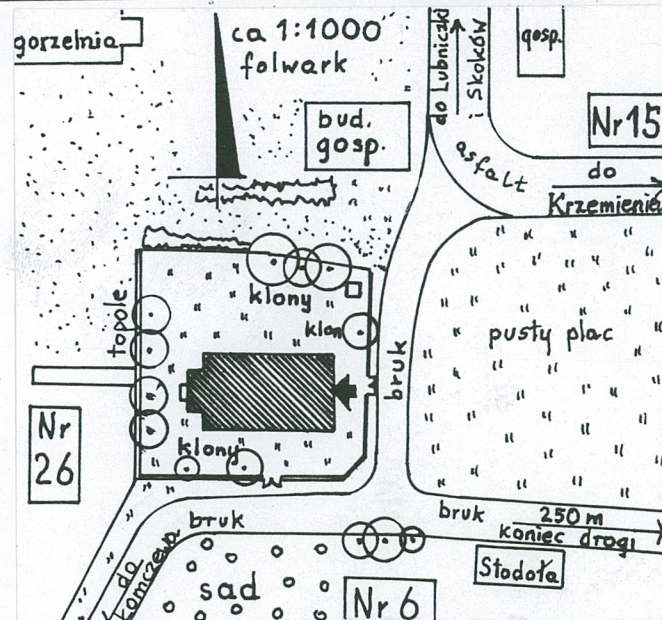
10452

1. Obiekt **KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI, OB. RZYMSKO-KATOLICKI FILIALNY P.W.
Sw. STANISŁAWA BISKUPA i MĘCZENNIKA**

2. Czas powstania
1791 r.

3. Miejscowość
**WĘGORZEW O
SZCZECINECKIE**

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres
**Węgorzewo Szczecineckie
64-918 Lotyń**
nr hipoteczny **KW** **dz. nr 13**

5. Przynależność administracyjna
województwo **wielkopolskie**
powiat **Złotów**
gmina **Okonek**

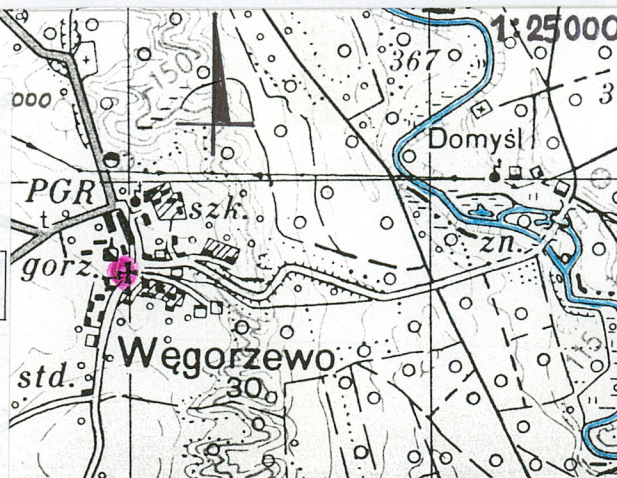
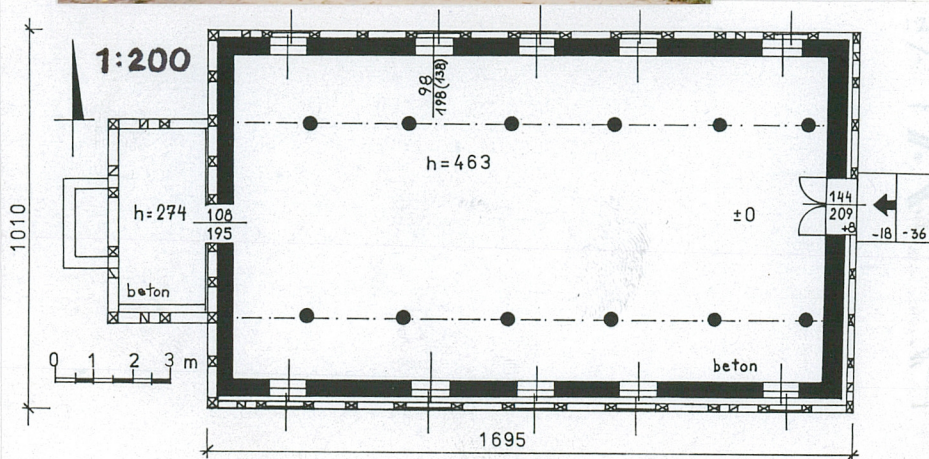
6. Poprzednie nazwy miejscowości
Vangerow /do 1945/

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975
województwo **koszalińskie**
powiat **Szczecinek**

8. Właściciel i jego adres
**Parafia Rzymsko-Katolicka
ul. Dworcowa 8
64-918 Lotyń
diec. koszalińsko-kołobrzeska**

9. Użytkownik i jego adres
j.w. poz.8

10. Rejestr zabytków
649/wkup/A
Nr **A 340/53** data **9.05.1961.**

Znaleziska potwierdzają, że osadnictwo na terenie obecnej wsi Węgorzewo datuje się już od okresu brązu. W późnym średniowieczu był to teren pograniczny /rzeka Gwda/ Pomorza z Polską, okresowo też z państwem krzyżackim, pokryty gęstymi lasami. Najstarsza wzmianka źródłowa pochodzi z 1364 r., w którym to roku tereny z Węgorzewem późniejszym aż po Jastrowie książęta pomorscy dali w lenno rodowi Krajantów-Wągrowskich /Vangerowów/. Wówczas ta część Pomorza podlegała Gryfitom z Wołogoszczy. Wieś jednak lokowana była prawdopodobnie nie wcześniej niż w połowie XV w. W 1587 Lorenz Vangerow występuje jako patron kościoła w Lotyniu. W 1628 Vangerowowie posiadali tylko Węgorzewo z 21 łanami. Gospodarka rolna nie była tu wysoko rentowna i jeszcze w drugiej połowie XIX w. Zechlin podkreślał panującą w okolicy biedę i złoździejstwo. W 1885 majątek Węgorzewo obejmował 1061 ha.

Pierwszy kościół w Węgorzewie powstał być może jeszcze przed Reformacją. Jeszcze do niedawna w posadzce kościoła znajdowała się płytka ceramiczna z datą "1621", którą, zapewne, należy odnieść do budowy lub restauracji kolejnej świątyni. Budowlę która przetrwała do dziś postawiono w 1791, co można odczytać z chorągiewki na wieży. Specyfika konstrukcyjna budowli ryglowych sprawia, że nie mają one wyraźnych cech stylowych, wszelako dach z naczółkiem, stosunkowo duże pola szachulca i duże okna są charakterystyczne dla budowli tego typu na przełomie XVIII i XIX w. Kościół poświęcony 1.10.1956.

S Y T U A C J A: kościół znajduje się w środku osady, w pobliżu skrzyżowania dróg pn-pd /Lubniczka - Łomczewo/ z drogą na wschód do mostu na Gwdzie i dalej do Krzemienia, po zachodniej stronie skrzyżowania. Usytuowany na terenie płaskim, od północy graniczy z zabudowaniami dawnego majątku, od wschodu i południa teren cmentarza przykościelnego obiega brukowana droga, od zachodu graniczy on z posesją nr 26. Naprzeciw terenu kościelnego od wschodu znajduje się duży, niezabudowany plac, nieużytek. Cmentarz od południa, wschodu i częściowo od północy jest ograniczony parkanem wys. ok. 70 cm, wymurowanym z granitów łamanych. W pozostałej części granicy północnej siatka metalowa, a od zachodu prefabrykowany parkan żelbetowy. Wejścia na cmentarz przykościelny znajdują się od południa i od wschodu. Dzwonnica /stelaż współczesny/ usytuowana w narożniku pn-wsch cmentarza. Wzdłuż jego granic rosną stare drzewa: klony i topole.

M a t e r i a ł, k o n s t r u k c j a, t e c h n i k a: ściany w konstrukcji ryglowej. Pomiędzy podwaliną a oczepek są trzy rzędy rygli. Grubość rygli 20 cm. Zastrzały w dwóch kondygnacjach i z nachyleniem na zewnątrz występują w ścianie szczytowej /wschodniej/. W ścianach bocznych zastrzały przez całą wysokość elewacji. W wieży pomiędzy podwaliną a oczepek 7 rzędów rygli, zastrzały w trzech kondygnacjach z nachyleniem na zewnątrz występują w trzech zewnętrznych ścianach wieży. Zastrzały dolnej kondygnacji przechodzą przez wysokość prawie trzech pól szachulca, w dwóch wyższych przechodzą przez wysokość dwóch pól. W połowie wysokości wieży rygle są zdwojone i w miejscu styku z korpusem nawy obejmują kleszczami jej oczep. Oczip ściany wschodniej z wklęsło-wypukłym profilowaniem. Wypełnienie pól pomiędzy drewnianymi elementami konstrukcji nośnej w całym budynku wykonane z cegły wypalanej / w partiach oryginalnych ma ona wymiary 28,5 x 14 x 6,5 cm/, otynkowanej. W oczepie ściany pd widoczne są wręby na belki stropowe, ale końców tych belek nie widać, co wskazuje na przebudowę dachu. Na niektórych ryglach są znaki montażowe - cyfry rzymskie. Elementy konstrukcji są łączone kołkami. Od strony wnętrza ściany były otynkowane grubą warstwą gliny przemieszanej z sieczką. Wokół budynku współczesna opaska betonowa ze spadem na zewnątrz. Od strony wnętrza w ostatnich latach postawiono nowe ściany murowane, otynkowane. Pomiędzy nimi a zabytkowymi ścianami szachulecowymi jest pustka powietrzna.

Stropy drewniane. W nawie strop z dolnym pułapem z desek pociągniętych lakierem bezbarwnym /jest on współczesny, ale prawdopodobnie podbity do pułapu starszego stropu/. Belki stropowe są podparte dwoma podciągami równoległymi do osi kościoła i spoczywającymi na 6 słupach drewnianych każdy. W przyziemiu wieży /ob. zakrystia/ strop drewniany z podsiębitką otynkowaną.

Więśba dachowa niedostępna /prawdopodobnie stelcowa z dwoma słupami/. Pokrycie dachu nawy łupkiem, podobnie dolnych połaci i pionowych ścian sygnaturki wieży, z tym że występują tu uzupełnienia arkuszami blachy.

14. Kubatura nawa - 792,63 m ³ zakrystia - 34,87 m ³ pozostała część wieży ca - 250 m ³ RAZEM ca 1080 m ³	15. Powierzchnia użytkowa nawa - 133 m ² zakrystia - 11,78 m ² RAZEM 144,78 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Ok.1970 - pokrycie hełmu wieży. ok.1980 - podmurowanie ściany pn, opaski betonowe przy ścianach 1984-1985 - wbudowanie nowych ścian do wnętrza zabytkowego kościoła z jednoczesnym usunięciem niektórych elementów jego konstrukcji /słupy, miecze/.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) W bardzo złym stanie jest ściana północna: elementy konstrukcji zmieniły swoje położenie, podwalina w większości spróchniała. Narożniki podwaliny są ściągnięte kotwami stalowymi. Dolne pola szachulcowe w znacznym zakresie uzupełnione współczesnymi ceglami. W środkowej części ściany w ogóle brakuje dolnych części słupów oraz, częściowo, podwaliny. Cała ta partia jest podmurowana cegłą współczesną. Stan ściany jest nieco lepszy, ale ostatnio wypadają całe ceglane wypełnienia pól szachulcowych. W ścianie wsch. elementy wykazują symptomy znacznej korozji biologicznej, która, wydaje się, jednak nie postępuje w tempie niebezpiecznym. W bardzo złym stanie jest konstrukcja wieży, zwłaszcza elementów drewnianych. Jedno z pól szachulca całkowicie wypadło. Dawne wejście w zachodniej ścianie wieży jest zamurwane 26 warstwami cegły. Instalacja odgromowa jest poprzerywana.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Jak najszybciej wymienić przynajmniej dolne części słupów, zaimpregnować konstrukcję, uzupełnić braki w wypełnieniach pól szachulca, naprawić piorunochrony	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

22. Bibliografia

Die Bau- u. Kunstdenkmäler d.Regierungsbezirks Köslin,
Bd.III. Die Kreise Schivelbein, Dramburg, Neustettin,
Bublitz und Rummelsburg, bearb. J.Kohte, Stettin 1934,
s.98.
Zechlin, Der Neustettiner Kreis, Baltische Studien 36,
1886, s.20.
K.Tümpel, Neustettin in 6 Jahrhunderten, Neustettin
1910, s.68, 70.
Z.Boras, Ziemia Szczecinecka pod panowaniem Gryfitów,
w: Dzieje Ziemi Szczecineckiej, red. A.Czarnik, Poz-
nań 1971, s.66, 109.
Der Kreis Neustettin, opr. H.Rogge, F.Stelter, Würz-
burg 1972, s.58 nn.
T.Garczyński, M.Stachowska, Szczecinek i okolice, Poz-
nań 1973, s.77.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst ....Tomasz Wujewski VIII 2000.....
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ....Tomasz Wujewski VIII 2000.....
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia, fotogr. ....Tomasz Wujewski VIII 2000.....
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów .....

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

2 wkładki

Miejscowość W E G O R Z E W O S Z C Z E C I N E C K I E	2. Obiekt (nazwa, jak w karcie) KOŚCIÓŁ PROTEST., OB. RZYM.-KAT.FIL. P.W. SW. STANISŁAWA B-PA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu i materiału uzupełniającego) c.d. rubr.13 - opis

c.d. rubr.13 - opis:

Hełm i iglica pokryte blachą ocynkową.

Posadzki z jastrzychu cementowego, współczesne.

Schedki przed wejściem do nawy i przed dawnym wejściem do wieży betonowe.

Aktualne główne wejście do nawy znajduje się w ścianie wschodniej /zostało przebite w 1984/. Tamże drzwi drewniane dwuskrzydłowe, ramiaki obite listwami, niezabytkowe. Ościeża drzwi obłożone poziomo układanymi listwami boazerijnymi. Drzwi w elewacji pd drewniane jednoskrzydłowe deskowe prawe; obecnie od strony wnętrza są one zastawione nową ścianą.

W elewacji wschodniej okna zajmują całe trzy pola szachulca poniżej oczepu. Okna te są ościeżnicowe-krosnowe pojedyncze dwuskrzydłowe ze słupkiem, późniejsze niż z okresu budowy kościoła. Obecnie od strony wnętrza są one zastawione nowym murem. W elewacji północnej jest 5 pierwotnych okien. Cztery z nich mają kształt dużych stojących wydłużonych prostokątów, dwuskrzydłowe z dwoma ślęmionami i słupkiem. Piąte okno jest mniejsze, dwuskrzydłowe z jednym ślęmieniem. We wszystkich oknach elewacji pn zachowały się w sumie 4 oryginalne skrzydła, które miały przeszklenie szybkami w kształcie sześciu stojących prostokątów oprawnych w ołów i dwie wiatrownice od zewnątrz. Pozostałe skrzydła są wypełnione współczesnymi szybami, bez podziałów. Pod mniejszym oknem /środkowym/ prawdopodobnie były boczne drzwi. W osi czwartego, licząc od wschodu, pola między słupami, bezpośrednio pod oczepem jest umieszczone kwadratowe okno dwuskrzydłowe, każde skrzydło dzielone poziomą szczebliną na dwie równe części. W elewacji południowej również jest 5 okien tego samego rodzaju, środkowe jest tu także mniejsze i pod nim znajdują się drzwi boczne. Nad pierwszym od zachodu dużym oknem znajduje się bezpośrednio pod oczepem umieszczone okienko dwuskrzydłowe w kształcie leżącego prostokąta. W oknach elewacji pd nie ma oryginalnego przeszklenia. W nowych murach nawy okna są metalowe pojedyncze stałe, w kształcie stojących prostokątów, dzielone na 6 pól stojących prostokątów. Szyby są oklejone "witrażową" folią.

R z u t: na rzucie wydłużonego prostokąta z dostawioną współosiowo od zachodu wieżą na rzucie prostokąta.

/Oryginalnie wieża musiała być na rzucie zbliżonym do kwadratu, swoją wschodnią połowę wtopionego w przestrzeń nawy. W czasie przebudowy wnętrza wschodnie główne słupy narożne wieży najwidoczniej w dolnej ich części usunięto/. Słupy podpierające podciąg dzielią wnętrze na trzy nawy, przy czym nawa główna jest ponad dwukrotnie szersza od naw bocznych. Główne wejście było pierwotnie od zachodu, poprzez przyziemie wieży, obecnie jest ono umieszczone w ścianie wschodniej kościoła. Pierwotnie były ponadto dwa wejścia pośrodku ścian bocznych.

B r y ł a: budynek niepodpiwniczony. Prostokątny korpus nawy, o szerokości mniej więcej dwukrotnie większej niż wysokość, nakryty jest dachem dwuspadowym z naczółkiem od wschodu. W zachodnią część korpusu nawy wtopiona jest połowa wieży, której ściany dochodzą do poziomu kalenicy dachu nawy. Dolna partia dachu wieży jest czterospadowa z wklęsło-wypukłym profilem połaci. Z tej części wychodzi o połowę węższa sygnaturka o sześciennym bryle, nakryta wklęsło-wypukłym daszkiem czterospadowym, zwieńczonym ostrosłupową czworoboczną iglicą, której połacie w dolnej części są załamane do wewnątrz.

E l e w a c j e: rytm elewacji wyznaczają elementy konstrukcji, w rozplanowaniu okien widać dążność do symetrii. Nadproża większych okien są umieszczone bezpośrednio nad poziomem pierwszego od góry rygla. Obecne wejście wschodnie jest przesunięte z osi, ponieważ na osi występuje słup. Wejście zachodnie poprzez wieżę jest zamuro-

wane. Mniejsze okna kwadratowe są umieszczone bezpośrednio po oczepem elewacji wschodniej i jedno w elewacji południowej. Pola szachulca są otynkowane i pomalowane na białe. W świeżym tynku pola nad wejściem wschodnim wyryta data "1984". W czterech ściankach sygnaturki wieży ogwory żaluzjowe w kształcie stojącego prostokąta. Na iglicy chorągiewka blaszana z wyciętym napisem "ANNO 1791".

W n e t r z e: słupy, podciagi i dolny pułap stropu obite współczesnymi listwami boazeryjnymi, sosnowymi, tak samo wykonane są stopnie prezbiterium. Wnętrze zostało całkowicie pozbawione charakteru zabytkowego. Pierwotnie we wnętrzu były empery wzdłuż wszystkich ścian.

W y p o s a ż e n i e: ołtarz główny drewniany, złożony i polichromowany, o cechach sprymitywizowanego baroku zmontowany z poprzestawianych elementów. Wys. nastawy 2,64 m. Kolumny korynckie /kapitele obecnie są wstawione u dołu kolumn/ na piedestałach. Ucha snycerskie z motywem płomienistego akantu i główkami aniołków, których skrzydełka mieszają się z liśćmi akantu. Brakuje glerii ołtarza. Obraz niezabytkowy. Z inwentaryzacji Kohte'go wiadomo, że był ołtarz ambonowy. Elementy chrzcielnicy z 1626 r. użyte zostały jako podstawa ołtarza soborowego: sześcioboczna, z kolumnkami w narożnikach, w dekoracji występują arkady, kaboszony, zabki kwadratowe alternowane z trójkątnymi.

I n s t a l a c j e: elektryczna, odgromowa.

1. Miejscowość

WĘGORZEWO
SZCZECINECKIE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚC. PROT., OB. RZYM.-
KAT. FIL. P.W. ŚW. STANISŁAWA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu i materiału uzupełniającego)

dodatkowe fotografie

Widok od pd.-zachodu.

Widok od pn.-wschodu.

Chrzcielnica jako podstawa
ołtarza soborowego.

Wnętrze w kierunku zachodnim.

Wnętrze w kierunku wschodnim.

Ołtarz główny.

